

Dosarul nr. 2ra-2480/18

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (judecător L. Bagrin)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (judecători L. Bulgac, V. Buhnaci și V. Clima)

Î N C H E I E R E

12 decembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Valeriu Doagă
Tamara Chișca-Doneva
Nina Vascan

examinând admisibilitatea recursului declarat de ÎS „Air Moldova“,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandru Niculiță, Nina Chirtoca și copiii minori X, Y și Z, prin reprezentanții legali Alexandru Niculiță și Nina Chirtoca, prin intermediul avocatului stagiar Adrian Grosu, împotriva ÎS „Air Moldova“, intervenient accesoriu „Acord Tur“ SRL, cu privire la încasarea compensației legale, repararea prejudiciului material și moral, precum și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 23 august 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care apelul declarat de ÎS „Air Moldova“ a fost respins și a fost menținută hotărârea din 01 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La 27 iulie 2017, Alexandru Niculiță, Nina Chirtoca și copiii minori X, Y și Z, prin reprezentanții legali Alexandru Niculiță și Nina Chirtoca, au depus, prin intermediul avocatului stagiar Adrian Grosu, o cerere de chemare în judecată împotriva ÎS „Air Moldova“, intervenient accesoriu „Acord Tur“ SRL, cu privire la încasarea compensației legale în sumă de 1 250 de euro, repararea prejudiciului material în sumă de 1 099, 2 euro, repararea prejudiciului moral în sumă de 25 000 de lei și încasarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 3 000 de lei (f.d. 2-10).

Reclamanții au relatat că la 17 februarie 2017, Alexandru Niculiță a cumpărat de la „Acord Tur“ SRL cinci bilete tur-retur cu itinerariul Chișinău-Atena, zborurile urmând a fi efectuate de ÎS „Air Moldova“.

Reclamanții au susținut că biletele au fost procurate pentru cei cinci membri ai familiei cu scopul de a petrece vacanța de vară în orașul Iraklion, iar cursele

operate de ÎS „Air Moldova“ urmau a fi efectuate după următorul program: Chișinău-Atena (decolare la 08 iunie 2017, ora 13.00, aterizare la 08 iunie 2017, ora 14.50) și Atena-Chișinău (decolare la 25 iunie 2017, ora 16.10, aterizare la 25 iunie 2017, ora 17.50).

Astfel, reclamantii au afirmat că la 20 februarie 2017, Alexandru Niculiță a cumpărat de la compania aeriană grecească „Aegean“ cinci bilete tur-retur cu itinerariul Atena-Iraklion-Atena, cursele urmând a fi efectuate după următorul program: Atena-Iraklion (decolare la 08 iunie 2017, ora 19.00, aterizare la 08 iunie 2017, ora 19.50) și Iraklion-Atena (decolare la 25 iunie 2017, ora 11.20, aterizare la 25 iunie 2017, ora 12.20).

Reclamantii au subliniat că biletele pentru itinerariul Atena-Iraklion-Atena au fost procurate cu luarea în considerare a orelor de efectuare a curselor operate de ÎS „Air Moldova“.

Reclamantii au afirmat că la 30 mai 2017, Alexandru Niculiță a fost contactat telefonic de către reprezentantii „Acord Tur“ SRL, fiind informat că, cursa Atena-Chișinău din data de 25 iunie 2017, va avea loc la ora 10.00, și nu la ora 16.10, așa cum a fost planificat.

Respectiv, reclamantii au evidențiat că nu au putut să se folosească de cursa Iraklion-Atena din aceeași dată, prejudiciul cauzat fiind în sumă de 334, 2 euro, care constituie prețul achitat pentru bilete.

Reclamantii au arătat că au fost nevoiți să procure alte cinci bilete pentru cursa Iraklion-Atena, decolarea fiind preconizată pentru data de 25 iunie 2017, ora 06.35, iar aterizarea – pentru data de 25 iunie 2017, ora 07.25.

În continuare, reclamantii au indicat că la 08 iunie 2017, ora 07.20, Alexandru Niculiță a fost contactat telefonic de către reprezentantii „Acord Tur“ SRL, fiind informat că, cursa Chișinău-Atena din aceeași zi va avea loc la ora 19.30, și nu la ora 13.00, așa cum a fost planificat.

În aceeași ordine de idei, reclamantii au menționat că ajungând la Aeroportul Internațional Chișinău, au aflat că, cursa Chișinău-Atena se mai reține, și anume pentru ora 23.30, dar în realitate, cursa a avut loc abia la 09 iunie 2017, ora 00.10.

Astfel, reclamantii au semnalat că nu au putut să se folosească de cursa planificată Atena-Iraklion, prejudiciul cauzat fiind în sumă de 334, 2 euro, care constituie prețul achitat pentru bilete.

Reclamantii au declarat că au ajuns la Aeroportul Internațional din Atena abia în data de 09 iunie 2017, ora 02.00, fiind nevoiți să stea întreaga noapte în incinta aeroportului, iar reprezentantii ÎS „Air Moldova“ au manifestat lipsă de interes față de soarta clienților săi și nu le-au propus băuturi, mâncare și cazare.

Reclamantii au notat că pentru a continua vacanța planificată, în dimineața zilei de 09 iunie 2017, Alexandru Niculiță a cumpărat cinci bilete pentru cea mai apropiată cursă Atena-Iraklion, la prețul de 765 de euro, ceea ce este cu 430, 8 euro mai mult în raport cu tarifele de bază existente la 20 februarie 2017, când a fost planificată călătoria.

Astfel, făcând trimitere la art. 610 alin. (1) din Codul civil, reclamantii au solicitat repararea prejudiciului material în sumă de 1 099, 2 euro, compus din: (1)

suma de 668, 4 euro, plătită la 20 februarie 2017 pentru biletele tur-retur cu itinerariul Atena-Iraklion-Atena, pe care nu au putut să le folosească; și (2) suma de 430, 8 euro, care reprezintă excedentul plătit la 09 iunie 2017 pentru biletele tur-retur cu itinerariul Atena-Iraklion-Atena.

Cu referire la compensația legală solicitată în sumă de 1 250 de euro, reclamantii au invocat pct. 16 lit. a) și 18 lit. a) din Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 836 din 08 noiembrie 2002, care prevede că în cazul în care un operator aerian anticipează o întârziere de două ore a unui zbor peste ora de plecare prevăzută, în cazul zborurilor de 1500 de kilometri sau mai puțin, pasagerii primesc o compensație în valoare de 250 euro.

Cu referire la prejudiciul moral cauzat, reclamantii au subliniat că au fost nevoiți să stea mai mult de șapte ore în incinta Aeroportului Internațional Chișinău și întreaga noapte în incinta Aeroportului Internațional din Atena, iar reprezentanții ÎS „Air Moldova“ au comis abateri grave de la etica profesională, fiindcă nu le-au propus băuturi, mâncare și cazare și nu s-au interesat de soarta și starea psiho-emoțională a clienților săi.

Reclamantii au susținut că starea psiho-emoțională a familiei lor a fost înrăutățită și din considerentul că aveau printre ei trei copii minori.

Prin hotărârea din 01 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea înaintată de Alexandru Niculiță, Nina Chirtoca și copiii minori X, Y și Z, prin reprezentanții legali Alexandru Niculiță și Nina Chirtoca, prin intermediul avocatului stagiar Adrian Grosu, a fost admisă parțial (f.d. 117-126). S-au încasat din contul ÎS „Air Moldova“, în beneficiul lui Alexandru Niculiță, Ninei Chirtoca și copiilor minori X, Y și Z, compensația legală în sumă de 1 250 de euro, suma de 1 099, 2 euro cu titlu de reparare a prejudiciului material, suma de 5 000 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral, câte 1 000 de lei pentru fiecare reclamant, cheltuielile de asistență juridică în sumă de 3 000 de lei și taxa de stat în sumă de 1 436, 77 lei. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 16 martie 2018, ÎS „Air Moldova“ a declarat apel împotriva hotărârii din 01 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 115).

Prin decizia din 23 august 2018 a Curții de Apel Chișinău, apelul declarat de ÎS „Air Moldova“ a fost respins și a fost menținută hotărârea din 01 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 178-185).

În consolidarea soluțiilor emise, instanțele ierarhic inferioare au considerat a fi relevantă Convenția de la Montreal din 1999 pentru unificarea anumitor reguli referitoare la transportul aerian internațional, intrată în vigoare în Republica Moldova la 23 decembrie 2008.

Astfel, art. 9 din această Convenție prevede că transportatorul este răspunzător pentru dauna survenită datorită întârzierii în transportul aerian de pasageri, bagaje sau mărfuri. Cu toate acestea, transportatorul nu este răspunzător pentru daunele survenite datorită întârzierii dacă dovedește că el, prepușii și mandatarii săi au luat toate măsurile care se impun în mod rezonabil pentru a evita

dauna sau că le-a fost imposibil să ia respectivele măsuri.

Instanțele ierarhic inferioare au constatat că ÎS „Air Moldova“ nu a prezentat probe pertinente și concludente care să dovedească că a luat toate măsurile care se impuneau în mod rezonabil pentru a evita daunele materiale și morale suportate de Alexandru Niculiță, Nina Chirtoca și copiii minori X, Y și Z, ca urmare a modificării programului de zbor tur-retur pentru itinerariul Chișinău-Atena.

În particular, instanțele ierarhic inferioare au reținut că prejudiciului material în privința căruia ÎS „Air Moldova“ nu a luat toate măsurile care se impuneau în mod rezonabil pentru a-l evita, este în sumă de 1 099, 2 euro, fiind compus din: (1) suma de 668, 4 euro, plătită la 20 februarie 2017 pentru biletele tur-retur cu itinerariul Atena-Iraklion-Atena, care nu au putut fi folosite; și (2) suma de 430, 8 euro, care reprezintă excedentul plătit la 09 iunie 2017 pentru biletele tur-retur cu itinerariul Atena-Iraklion-Atena.

De asemenea, instanțele ierarhic inferioare au reținut că distanța ortodromică între aeroportul din Chișinău și cel din Atena este de 1 079 km, iar Alexandru Niculiță, Nina Chirtoca și copiii minori X, Y și Z au calitatea de consumatori în raport cu ÎS „Air Moldova“, ceea ce face aplicabile prevederile pct. 16 lit. a) și 18 lit. a) din Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 836 din 08 noiembrie 2002.

Cu referire la prejudiciul moral cauzat, instanțele ierarhic inferioare au considerat a fi echitabilă încasarea sumei de 1 000 de lei pentru fiecare reclamant, având în vedere criteriile enunțate la art. 1423 alin. (2) din Codul civil, și anume caracterul și gravitatea suferințelor psihice, circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanelor vătămate.

La 11 octombrie 2018, ÎS „Air Moldova“ a declarat recurs împotriva deciziei din 23 august 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea integrală a acesteia și casarea hotărârii din 01 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea pretențiilor admise, precum și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

În motivarea recursului, recurenta ÎS „Air Moldova“ a susținut că în cazul răspunderii contractuale, sarcina de probare a faptei ilicite, prejudiciului cauzat și legăturii de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciul cauzat revine părții care le invocă, pe când intimații Alexandru Niculiță, Nina Chirtoca, X, Y și Z nu au prezentat dovezi în această privință.

Recurenta consideră că în cazul în care intimații au suferit pagube ca efect al întârzierii cursei aeriene, aceștia urmau să solicite repararea prejudiciului în ordine generală, fără a invoca aplicabilitatea Regulamentului privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 836 din 08 noiembrie 2002.

Totodată, recurenta a indicat că, conform art. 9 din Convenția de la Montreal din 1999 pentru unificarea anumitor reguli referitoare la transportul aerian internațional, transportatorul este răspunzător pentru dauna survenită datorită

întârzierii în transportul aerian de pasageri, bagaje sau mărfuri. Aici, recurenta a relevat că, Convenția este un act juridic cu forță superioară, care prevede în exclusivitate răspunderea transportatorului pentru dauna suferită, ce necesită a fi probată, și nu stipulează în mod automat obligația transportatorului de a plăti compensații.

Recurenta a invocat că pct. 17 din Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 836 din 08 noiembrie 2002, conține o normă de trimitere ineficientă, fiindcă capitolul V prevede regimul juridic al compensației doar în ipoteza anulării zborului sau a refuzului la îmbarcare.

Așadar, recurenta a subliniat caducitatea acestei norme și opinează că în temeiul art. 12 alin. (4) din Codul civil, cât și al tendinței Republicii Moldova de armonizare a legislației sale, urmează a fi aplicat Regulamentul (CE) nr. 261/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 februarie 2004 de stabilire a unor norme comune în materie de compensare și de asistență a pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 295/91.

Recurenta a menționat că Regulamentul respectiv nu prevede dreptul clientului la compensație în caz de întârziere a zborului, ci doar drepturile la deservire și rambursare/redirecționare.

Mai mult, recurenta a invocat că potrivit alin. (14) din Preambulul Regulamentului indicat, în acord cu Convenția de la Montreal, obligațiile care revin operatorilor de transport aerian ar trebui limitate sau responsabilitatea lor exonerată în cazurile în care evenimentul este cauzat de circumstanțe excepționale, care nu pot fi evitate în pofida tuturor măsurilor rezonabile adoptate, cum ar fi riscurile legate de siguranță și deficiențele neprevăzute care pot afecta siguranța zborului.

În această conjunctură, recurenta a susținut că în data de 08 iunie 2017, avionul care trebuia să zboare la Atena avea o deficiență de siguranță, care a fost remediată în timp util, dar a cauzat reținerea întemeiată a cursei, ceea ce îl exonerează pe transportator de răspundere.

Recurenta a afirmat că asigurarea siguranței aeronavei a fost efectuată în corespundere cu art. 14 al Legii nr. 1237 din 09 iulie 1997 cu privire la aviația civilă.

Recurenta a reliefat că Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 836 din 08 noiembrie 2002, nu prevede în mod expres obligația de reparare a prejudiciului moral, iar compensația în sumă de 250 de euro presupune toate incomoditățile suportate de pasager, inclusiv pagubele morale.

În final, recurenta consideră că intimații nu au probat suportarea prejudiciului material în sumă de 1 099, 2 euro, cu atât mai mult cu cât aceștia au anexat extrase din Internet emise într-o altă limbă decât cea de desfășurare a

procesului.

La 15 noiembrie 2018, intimații Alexandru Niculiță, Nina Chirtoca și copiii minori X, Y și Z, prin reprezentanții legali Alexandru Niculiță și Nina Chirtoca, prin intermediul avocatului Adrian Grosu, au depus referință, solicitând considerarea recursului ca fiind inadmisibil (f.d. 211-213).

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Ștampila de intrare sub nr. 462, aplicată de fișa de însoțire a deciziei integrale a instanței de apel, atestă că aceasta a fost recepționată de către ÎS „Air Moldova“ la 20 septembrie 2018 (f.d. 199).

Astfel, instanța de recurs consideră că recurenta ÎS „Air Moldova“, declarând recursul la 11 octombrie 2018, s-a conformat prevederilor legale și s-a încadrat în termenul prevăzut la art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Examinând temeiurile recursului declarat de ÎS „Air Moldova“, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil, din următoarele raționamente.

Conform art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Potrivit art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Respectiv, instanța de recurs reține că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat de ÎS „Air Moldova“ se referă la dezacordul recurenteii cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Subsidiar, se menționează că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a, Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

Totodată, completul accentuează că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a

din Capitolul XXXVIII al Codului de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanța de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural, și anume dacă se invocă aprecierea arbitrară a probelor de către instanța judecătorească sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Însă din recursul declarat de ÎS „Air Moldova“ nu rezultă că instanțele ierarhic inferioare au apreciat arbitrar probele.

Completul evidențiază că în lumina jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedura de examinare a admisibilității unui recurs în materie civilă trebuie să corespundă garanțiilor unui proces echitabil, consfințite la art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, în special cu referire la dreptul de acces liber la justiție și la dreptul de a fi audiat de o instanță judecătorească (hotărârile Delcourt contra Belgiei din 17 ianuarie 1970 și Erfar-Avef contra Greciei din 27 martie 2014).

În acest context, completul reține că dreptul unei persoane de acces liber la justiție poate fi limitat, inclusiv prin instituirea procedurii de examinare a admisibilității recursului, or prin însăși natura lor, condițiile pentru examinarea unei cereri introduse pe calea recursului pot fi mai stricte decât condițiile stabilite pentru o cale de atac ordinară. Asemenea rigori urmăresc scopul de aplicare și interpretare unitară a legislației și îndeplinesc funcțiile de administrare eficientă a justiției, fiind în deplină concordanță cu art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (hotărârea Trevisanato contra Italiei din 15 septembrie 2016).

Totodată, completul reține că obligația de a motiva un act judecătoresc poate varia în funcție de natura actului în cauză (hotărârea Hansen contra Norvegiei din 2 octombrie 2014), iar în concepția Curții Europene a Drepturilor Omului, nu se impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs ca fiind „lipsit de șanse de succes” (hotărârea Nersesyanyan contra Armeniei din 19 ianuarie 2010).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Completul notează că argumentele invocate în recurs nu au vocația de a duce la modificarea soluției în prezenta cauză, or acestea nu atestă examinarea raportului juridic litigios de către instanțele ierarhic inferioare cu încălcarea normelor de drept material și procesual sau a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În asemenea circumstanțe, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de ÎS „Air Moldova“ nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432

alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și, drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 269-270, 431 alin. (2), 433 lit. a), 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de ÎS „Air Moldova“ împotriva deciziei din 23 august 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandru Niculiță, Nina Chirtoca și copiii minori X, Y și Z, prin reprezentanții legali Alexandru Niculiță și Nina Chirtoca, prin intermediul avocatului stagiar Adrian Grosu, împotriva ÎS „Air Moldova“, intervenient accesoriu „Acord Tur“ SRL, cu privire la încasarea compensației legale, repararea prejudiciului material și moral, precum și încasarea cheltuielilor de judecată.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Valeriu Doagă

judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Nina Vascan